

بررسی میزان آلودگی به باکتری استافیلوکوکوس اورئوس در انواع نمونه های میگو دریایی و پرورشی منجمد در استان هرمزگان

سعید عسگری^{*}، مصطفی فغانی، امیر شاکریان

مرکز تحقیقات تغذیه و محصولات ارگانیک، واحد شهرکرد، دانشگاه آزاد اسلامی، شهرکرد، ایران.

^{*}نویسنده مسئول: saeedaskari100@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۱/۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۱/۲۷

چکیده

استافیلوکوکوس اورئوس از مهمترین باکتری های بیماری زا موجود در غذاهای دریایی است که باعث مسمومیت غذایی می شود و آنترتوکسین تولیدی، یکی از عوامل گاستروآنتریت بعد از مصرف مواد غذائی شامل میگو و سایر آبزیان می باشد. هدف از انجام این مطالعه، بررسی میزان شیوع باکتری استافیلوکوکوس اورئوس در نمونه های ارجاعی به آزمایشگاه اداره کل دامپزشکی استان هرمزگان می باشد. بدین منظور از ۱۰ سردخانه متعلق به استان هرمزگان شهرستان بندرعباس نمونه گیری بصورت تصادفی بعمل آمد و سنجش حضور یا عدم حضور باکتری استافیلوکوکوس اورئوس به روش کشت باکتریایی در انواع نمونه میگوی دریایی و پرورشی منجمد انجام شد. از بین ۱۰۰ نمونه از لحاظ آلودگی به استافیلوکوکوس اورئوس، نمونه ی مثبتی مشاهده نشد و همه ی نمونه ها منفی بود. با توجه به احتمال حضور استافیلوکوکوس اورئوس در میگو، لازم است استانداردهای کنترل کیفی توسط دامپزشکی، بهداشت و شیلات اعمال شود و صید، پرورش، تهیه، انجماد و حمل فرآورده های دریایی به دقت نظارت شود و از سلامت کارگران اطمینان حاصل شود. نتایج این مطالعه نشان می دهد که بیماری های قابل انتقال از طریق مواد غذایی با رعایت ضوابط بهداشتی قابل کنترل می باشند. کلمات کلیدی: استافیلوکوکوس اورئوس، میگو، غذاهای دریایی، استان هرمزگان.

مقدمه

غذاهای دریایی از ضروری ترین نیازهای تغذیه ای هر جامعه ای می باشد. مصرف میگوی آلوده باعث بیماری های گوارشی در انسان می شود (۱ و ۲). مسمومیت غذایی با استافیلوکوکوس اورئوس باعث استفراغ، اسهال و کرامپ های شکمی در عرض دو تا شش ساعت پس از مصرف غذای آلوده می شود (۳ و ۴). این باکتری برای رشد به هیچ عامل غذایی یا محیطی خاصی نیاز ندارد (۲). مقاومت به متی سیلین و مقاومت به بتالاکتام ها باعث ایجاد مسمومیت استافیلوکوکی شدید می شود. کودکان، افراد مسن، زنان باردار و بیماران دچار نقص ایمنی، بیشتر در معرض خطر آلودگی به استافیلوکوکوس اورئوس هستند. مطالعات متعددی در کشورهای دیگر، مسیرهای انتقال این سویه ی خطرناک توسط انسان یا محیط، از جمله حمل و نقل و بسته بندی، دست های آلوده ی کارگران و تماس ترشحات تنفسی آلوده با محصولات غذایی دریایی را بررسی کرده اند (۸-۵). در برخی از نقاط جهان، بیش از ۵۰ درصد مسمومیت های غذایی ناشی از غذاهای دریایی است (۵ و ۶). از طرفی گوشت میگو به دلیل بافتی که دارد پتانسیل فساد بالایی دارد. شرایط نامناسب در حین صید و نگهداری و حمل و نقل غیراستاندارد، زمینه ی مناسبی را برای رشد باکتری های بیماری زا فراهم می کند (۹-۷). متأسفانه روش نادرست پخت این محصولات مهمترین دلیل ایجاد بیماری است (۵). همه ی این عوامل خطر گاستروانتریت و مسمومیت غذایی ناشی از مواد غذایی آلوده را افزایش می دهند. بیماری های قابل انتقال از طریق غذا، گروه بزرگی از بیماری های جهانی هستند و یکی از مهمترین معضلات هر جامعه ای می باشند (۹). اطلاعاتی در مورد شناسایی سویه های استافیلوکوکوس اورئوس در غذاهای دریایی در جنوب ایران منتشر نشده است. هدف از این مطالعه بررسی میزان آلودگی به باکتری استافیلوکوکوس اورئوس در انواع میگوهای پرورشی و دریایی منجمد ارجاعی به اداره کل دامپزشکی استان هرمزگان بود.

مواد و روش ها

در این پژوهش نمونه گیری از ۱۰ سردخانه ی نگهداری آبزیان طی ۱۰ بار نمونه گیری در تابستان سال ۱۴۰۰ که برای انجام آزمایش به اداره کل دامپزشکی استان هرمزگان ارجاع داده می شدند، انجام شد. نمونه های میگو به دو گروه میگوی دریایی منجمد و میگوی پرورشی منجمد، گروه بندی شدند. تعداد ۱۰۰ نمونه میگو به طور مساوی ۵۰ نمونه میگوی دریایی و ۵۰ نمونه میگوی منجمد، نمونه برداری صورت گرفت. در شرایط سترون مقدار ۱ گرم از هر نمونه با تیغ جراحی سترون، نمونه برداری شد و در ۲۵ میلی لیتر سرم فیزیولوژی سترون منتقل گردید و سپس در دمای ۳۷ درجه سلسیوس به مدت ۲۴-۴۸ ساعت گرم خانه گذاری شدند. آنگاه مقدار یک میلی لیتر از سوسپانسیون در محیط کشت آگار برد-پارکر (مرک، آلمان) حاوی محلول ۰/۱ تلوریت پتاسیم و امولسیون تخم مرغ کشت شد و در دمای ۳۷ درجه سلسیوس به مدت ۲۴-۴۸ ساعت گرم خانه گذاری شدند. بعد از گرم خانه گذاری، پرگنه های براق سیاه با هاله شفاف و کوچک مورد ارزیابی قرار گرفتند. رنگ آمیزی گرم و آزمون های بیوشیمیایی از پرگنه های مشکوک به عمل آمد.

نتایج

همانطور که در جدول ۱ نشان داده شده است، از تعداد ۱۰۰ نمونه میگوی آزمایش شده، پنجاه نمونه متعلق به میگوی دریایی منجمد و ۵۰ نمونه متعلق به میگوی پرورشی منجمد بودند. در هیچ یک از گروه های ذکر شده، آلودگی به استافیلوکوکوس اورئوس مشاهده نگردید.

مجله بیماری های قابل اتصال بین انسان و حیوان

جدول ۱- بررسی میزان آلودگی میگوهای دریایی و پرورشی منجمد به باکتری استافیلوکوکوس اورئوس

نمونه ها	تعداد نمونه ها	میزان آلودگی به استافیلوکوکوس اورئوس
میگوی دریایی منجمد	۵۰	۰ (۰٪)
میگوی پرورشی منجمد	۵۰	۰ (۰٪)

بحث

ایمنی مواد غذایی نقش مهمی در سلامت جامعه ایفا می کند. با وجود پیشرفت مداوم دانش و تکنیک در صنایع غذایی، مصرف مواد غذایی آلوده همچنان یکی از عوامل اصلی بسیاری از بیماری ها است. گوشت میگو ارزش غذایی بالایی دارد، سرشار از پروتئین، ویتامین و اسیدهای چرب غیر اشباع می باشد (۱۵، ۱۶). میگو فوق العاده سریع فاسد می شود و مصرف بی خطر از همان لحظه ی صید نیاز به شرایط بهداشتی کافی دارد (۷ و ۱۷ و ۱۸). در کشورهایی که سوابق کافی از بیماری ها را نگهداری می کنند، خوردن میگوهای آلوده مسئول تعداد قابل توجهی از شیوع بیماری است (۲۱-۱۹). تشخیص وجود عوامل بیماریزا دشوار است و بنابراین رعایت بهداشت بسیار مهم است. کیفیت و ایمنی میگو می تواند مستقیماً تحت تأثیر عدم رعایت عادات بهداشتی ماهی گیران و تماس با آنها باشد (سطوح کار آلوده، از جمله نیمکت، میز و چاقوهای شسته نشده) (۷ و ۲۲). در مطالعه حاضر هیچ گونه آلودگی میگوهای دریایی و پرورشی منجمد به استافیلوکوکوس اورئوس مشاهده نگردید.

بررسی های متعددی در نقاط مختلف صورت گرفته است به طوری که در مطالعه ی پرویز محمدی گلرنگ (۲۰۰۴) نشان داد که تنها ۱ درصد از میگوهای خام پرورشی و دریایی به استافیلوکوکوس اورئوس آلوده هستند که با نتایج به دست آمده در این مطالعه مشابه می باشد (۱). در مطالعه ای که توسط سلطان دلال و همکاران (۲۰۱۵) در ایران انجام گرفت مشخص گردید که ۲۰ درصد میگوهای پرورشی فروخته شده در ایران آلوده به استافیلوکوکوس اورئوس بودند که با نتایج این مطالعه همخوانی ندارد (۲۲). زارعی و همکاران (۲۰۱۲) شیوع استافیلوکوکوس اورئوس در محصولات غذاهای دریایی در اهواز را بررسی نمودند. آنها جدایه های استافیلوکوکوس اورئوس را در ۵/۷ درصد (۴ از ۷۰) نمونه تازه و ۲۰ درصد (۵ از ۲۰) نمونه میگوی منجمد یافتند (۲۳). آلودگی میگوها به استافیلوکوکوس اورئوس در این مطالعه بسیار بیشتر از نتایج بدست آمده در این تحقیق می باشد. مطالعه ای که در ایسلند انجام شد نشان داد که از مجموع ۷۹۱۳ میگوی تازه تنها ۲ درصد آلوده به استافیلوکوکوس اورئوس بودند (۲۴). نتایج بدست آمده در این مطالعه ممکن است به دلیل مدیریت مناسب در هنگام تولید و توزیع باشد.

محمد هاتا و همکاران (۲۰۰۳) کیفیت میکروبی میگوهای هندی را مورد مطالعه قرار دادند و گزارش کردند که تنها ۱ درصد (۱۴ از ۱۲۸۲) میگوهای منجمد آلوده به استافیلوکوکوس اورئوس بودند (۲۵).

موس و همکاران (۲۰۱۴) گزارش دادند که ۲۰ درصد از میگوهای تازه در ترکیه به استافیلوکوکوس اورئوس آلوده شده اند. همانطور که قبلاً در تحقیقات مشابه نشان داده شده است، عوامل مختلفی در میزان شیوع استافیلوکوکوس اورئوس در نمونه های میگو تاثیرگذار می باشند. این عوامل می توانند شامل آلودگی ابزار ماهی گیری، سطوح، فریزرها، فروشندگان و وسایل نقلیه به باکتری باشند. عوامل محیطی دیگر مانند دما، رطوبت و pH، نوع سیستم تولید (سنتی یا صنعتی)، انواع فرآوری مواد غذایی (میگو چرخ کرده، ورقه شده، پوست کنده، بریده شده، خرد شده یا کامل) و استفاده از مواد ضد میکروبی در آلودگی میگوها به استافیلوکوکوس اورئوس تاثیرگذار می باشند (۲۶).

از آنجایی که غذاهای دریایی در برخی از مناطق ایران رایج است، برای جلوگیری از مسمومیت غذایی استافیلوکوکوس اورئوس نیاز به محدودیت های بیشتر بهداشتی است. در این راستا حفظ زنجیره سرد در هنگام صید، حمل، نگهداری و توزیع این

محصولات ضروری است. همچنین مصرف کنندگان باید توسط مقامات بهداشتی برای پرهیز از مصرف میگوی کم پخته آموزش ببینند. علی رغم پیشرفت در تحقیقات مواد غذایی، آلودگی محصولات دریایی همچنان یک مشکل مهم و یکی از دلایل اصلی مرگ و میر در سراسر جهان است. نتایج ما نشان داد که نظارت بر غذاهای دریایی نیاز به توجه بیشتری دارد، اگرچه تحقیقات بیشتری برای تأیید این نتایج مورد نیاز است.

نتیجه گیری کلی و پیشنهادها

نتایج بررسی های میکروبی ماهی های قزل آلا پرورشی استان چهار محال و بختیاری را می توان در مجموع رضایت بخش عنوان کرد، زیرا اکثریت نمونه ها با استانداردهای مرجع مطابقت دارند و میزان آلودگی در سطح پایینی قرار دارد. ضمناً نتایج این بررسی می تواند اطلاعات ارزشمندی برای طراحی برنامه های نظارت برای کنترل کیفیت غذاهای دریایی و ماهی فراهم نماید. با توجه به نتایج این مطالعه ماهی های قزل آلا پرورشی در انتقال باکتری *سالمونلا* به انسان نقش به سزایی نداشته و با کنترل بیشتر نهاد های نظارتی و رعایت هر چه بیشتر اصول بهداشتی در پرورش و صید و نگهداری ماهی می توان این مقدار را به صفر رساند.

تقدیر و تشکر

در پایان از زحمات تمامی افرادی که در این مقاله همکاری داشته اند، صمیمانه تقدیر و تشکر می نمایم.

تعارض منافع

هیچ گونه تضاد منافی بین نویسندگان وجود ندارد و این مقاله با اطلاع و هماهنگی آنها ارسال شده است.

فهرست منابع

- [1]. Shekarforoush SS, Razavi Rohani SM, Karim G, Kiaie SMM, Rokni N, Abbasvali M. Study on the overview on foodborne bacteria in food with animal origin in Iran; Part three: seafood. Food Hyg. 2013; 2 (8):15-32.
- [2]. Hennekinne JA, De Buyser ML, Dragacci S. Staphylococcus aureus and its food poisoning toxins: characterization and outbreak investigation. FEMS Microbiol Rev. 2012;36(4):815-36. doi: 10.1111/j.1574-6976.2011.00311.x.
- [3]. Normanno G, Firinu A, Virgilio S, Mula G, Dambrosio A, Poggiu A, Decastelli L, Mioni R, Scuota S, Bolzoni G, Di Giannatale E, Salinetti AP, La Salandra G, Bartoli M, Zuccon F, Pirino T, Sias S, Parisi A, Quaglia NC, Celano GV. Coagulase-positive Staphylococci and Staphylococcus aureus in food products marketed in Italy. Int J Food Microbiol. 2005;98(1):73-9. doi: 10.1016/j.ijfoodmicro.2004.05.008.
- [4]. Le Loir Y, Baron F, Gautier M. Staphylococcus aureus and food poisoning. Genet Mol Res. 2003;2(1):63-76.
- [5]. Tauxe RV. Emerging foodborne pathogens. Int J Food Microbiol. 2002;78(1-2):31-41. doi: 10.1016/s0168-1605(02)00232-5.
- [6]. Nichols GL, Little CL, Mithani V, de Louvois J. The microbiological quality of cooked rice from restaurants and take-away premises in the United Kingdom. J Food Prot. 1999 Aug;62(8):877-82. doi: 10.4315/0362-028x-62.8.877.
- [7]. Adams M R, Moss, M. Food microbiology. Adam S. ed. 145-147 Royal society of chemistry, 2002, pressUK.

- [8]. Albuquerque W F A, Macrae O V, Sousa G H F, Vieira, and R H S F Vieira. Multiple drug resistant *Staphylococcus aureus* strains isolated from a fish market and from fish handlers. *Braz J Microbiol.* 2007; 38:131–134.
- [9]. Atyah MA, Zamri-Saad M, Siti-Zahrah A. First report of methicillin-resistant *Staphylococcus aureus* from cage-cultured tilapia (*Oreochromis niloticus*). *Vet Microbiol.* 2010;144(3-4):502-4. doi: 10.1016/j.vetmic.2010.02.004. Epub 2010 Feb 10.
- [10]. Bean NH, Goulding JS, Lao C, Angulo FJ. Surveillance for foodborne-disease outbreaks--United States, 1988-1992. *MMWR CDC Surveill Summ.* 1996;45(5):1-66.
- [11]. Gutiérrez D, Delgado S, Vázquez-Sánchez D, Martínez B, Cabo ML, Rodríguez A, Herrera JJ, García P. Incidence of *Staphylococcus aureus* and analysis of associated bacterial communities on food industry surfaces. *Appl Environ Microbiol.* 2012;78(24):8547-54. doi: 10.1128/AEM.02045-12.
- [12]. Shimizu A, Fujita M, Igarashi H, Takagi M, Nagase N, Sasaki A, Kawano J. Characterization of *Staphylococcus aureus* coagulase type VII isolates from staphylococcal food poisoning outbreaks (1980-1995) in Tokyo, Japan, by pulsed-field gel electrophoresis. *J Clin Microbiol.* 2000;38(10):3746-9. doi: 10.1128/JCM.38.10.3746-3749.2000.
- [13]. Atanassova V, Reich F, Klein G. Microbiological quality of sushi from sushi bars and retailers. *J Food Prot.* 2008;71(4):860-4. doi: 10.4315/0362-028x-71.4.860.
- [14]. Ayulo AM, Machado RA, Scussel VM. Enterotoxigenic *Escherichia coli* and *Staphylococcus aureus* in fish and seafood from the southern region of Brazil. *Int J Food Microbiol.* 1994;24(1-2):171-8. doi: 10.1016/0168-1605(94)90116-3.
- [15]. Solano R, Lafuente S, Sabate S, Tortajada C, Garcia deolalla P. Enterotoxin production by *staphylococcus aureus*: An outbreak at a Barcelona sports club in July 2011. *J Food control* 2011;33 (11): 114-118.
- [16]. Rhee CH, Woo GJ. Emergence and characterization of foodborne methicillin-resistant *Staphylococcus aureus* in Korea. *J Food Prot.* 2010;73(12):2285-90. doi: 10.4315/0362-028x-73.12.2285.
- [17]. Oh SK, Lee N, Cho YS, Shin DB, Choi SY, Koo M. Occurrence of toxigenic *Staphylococcus aureus* in ready-to-eat food in Korea. *J Food Prot.* 2007;70(5):1153-8. doi: 10.4315/0362-028x-70.5.1153.
- [18]. Dallal MM, Foroushani AR, Sharifi-Yazdi S, Sharifi-Yazdi MK, Arfatahery N. Prevalence of *Staphylococcus aureus* in Shrimps in Tehran during 2013. *J Med Bacteriol.* 2015;4(5-6):42-6.
- [19]. Zarei M, Maktabi S, Ghorbanpour M. Prevalence of *Listeria monocytogenes*, *Vibrio parahaemolyticus*, *Staphylococcus aureus*, and *Salmonella* spp. in seafood products using multiplex polymerase chain reaction. *Foodborne Pathog Dis.* 2012;9(2):108-12. doi: 10.1089/fpd.2011.0989.
- [20]. Valdimarsson G, Einarsson H, Gudbjörnsdottir B, Magnusson H. Microbiological quality of Icelandic cooked-peeled shrimp (*Pandalus borealis*). *Int J Food Microbiol.* 1998;45(2):157-61. doi: 10.1016/s0168-1605(98)00149-4.
- [21]. Mohamed Hatha AA, Maqbool TK, Suresh Kumar S. Microbial quality of shrimp products of export trade produced from aquacultured shrimp. *Int J Food Microbiol.* 2003;82(3):213-21. doi: 10.1016/s0168-1605(02)00306-9.
- [22]. Mus TE, Cetinkaya F, Celik U. Occurrence of *Vibrio*, *Salmonella* and *Staphylococcus aureus* in retail fresh fish, mussel and shrimp. *Acta Vet Brno.* 2014;83(2):75-8.

“This journal is following of Committee on Publication Ethics (COPE) and complies with the highest ethical standards in accordance with ethical laws”.

Research Article

Evaluation of *Staphylococcus aureus* in frozen shrimp and farmed shrimp samples in Hormozgan

Saed Asghari*, Mostafa Faghani, Amir Shakerian

Research Center of Nutrition and Organic Products (RCNOP), Shahrekord Branch, Islamic Azad University, Shahrekord, Iran

*Corresponding author: saeedaskari100@yahoo.com

Received: 2022/01/24

Accepted: 2022-02-16

Abstract

Staphylococcus aureus is one of the most important pathogenic bacteria in seafood that causes food poisoning. Enterotoxin is one of the causes of gastroenteritis after eating foods, including shrimp and other juices. This study aimed to investigate the prevalence of *S. aureus* in samples referred to the laboratory of the General Veterinary Administration of Hormozgan province. For this purpose, random sampling was performed from 10 cold storages belonging to the Hormozgan province of Bandar Abbas city. The presence or absence of *S. aureus* was measured by bacterial culture in frozen shrimp and farmed shrimp samples. Out of 100 samples in terms of *S. aureus* infection, no positive sample was observed, and all samples were negative. Due to the possible presence of *S. aureus* in shrimp, it is necessary to apply quality control standards by veterinary, health, and fisheries, carefully monitor the fishing, breeding, preparation, freezing, and transportation of seafood and ensure the health of workers. This study shows that foodborne diseases can be controlled by observing health criteria.

Keywords: *Staphylococcus aureus*, shrimp, seafood, Hormozgan province

How to cite this article: Asghari S, Faghani M, Shakerian A. Evaluation of *Staphylococcus aureus* in frozen shrimp and farmed shrimp samples in Hormozgan. Journal of Zoonosis. 2022; 1 (1):17-22.